

SAMOUUPRAVA

Glasiló Županske zveze v Ljubljani

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu.
Letna naročnina znaša za občine . . . . . Din 100.—,
za vse ostale . . . . . Din 40.—.

Uredništvo in uprava se nahajata v prostorih Županske
zveze v Ljubljani, mesno načelstvo.
Rokopisi se ne vračajo. Telefon štev. 30-22.

LETO II.

LJUBLJANA, DNE 15. AVGUSTA 1934.

STEV. 15.—16.

VSEBINA: Dr. Š. A.: Nekaj navodil za rešitev imovinskih sporov v komasiranih občinah. — Dr. V. K.: Uredba o občinskih uslužbencih. — Ing. Ruech: O elektrifikaciji Dolenjske. — Iz Županske zveze. — Vprašanja in odgovori. — Rzsodbe upravnega sodišča.

Dr. Š. A.

Nekaj navodil za rešitev imovinskih sporov v komasiranih občinah

V članku »Imovinski spori v komasiranih občinah« (»Samouprava« št. 11 in 12) je razložen pravni značaj sporov, ki so nastali med prebivalstvom glede imovine komasiranih občin, ter določbe novega občinskega zakona, po katerih se morajo ti spori obravnavati. Vprašanja pa, ki prihajajo na »Samoupravo« in na kr. bansko upravo, so pokazala potrebo, da se navedejo konkretni primeri, in ob njih opiše čim natančneje in poljudnejše ves postopek, ki je potreben za njih rešitev.

Vseh vrst sporov seveda ni mogoče v enem članku obravnavati, ker so prenogobrojni. Navedel bom take, ki so najbolj pogosti in tipični. Iz teh bodo mogle občinske uprave najti pota za rešitev tudi večine ostalih. Za prav posebne ali zamolane primere pa se bodo dala pojasnila v »Vprašanjih in odgovorih«.

Preden pa preidemo na spore same, moramo vedeti, kako se ustanovi podobčina. Prejšnje občine so namreč ukinjene s svojimi zastopstvi vred. Njih imovina je danes brez zakonitih upraviteljev, ker pred komasacijo občin ni bilo časa za ureditev premoženjskih odnošajev ukinjenih občin. Dejansko sicer po večini še vedno nastopajo prejšnji župani in občinski svetovalci kot nekakšni zastopniki stare občine in njenih pravic, za kar so v pomanjkanju zakonitih zastopnikov tudi najbolj poklicani; ne morejo pa seveda veljavno zastopati bivše občine, ker so vse njih funkcije s prevzemom poslov po novem občinskem odboru ugasnile, in ker niso ne od naroda ne od vlade prejeli novih pooblastil. Prejšnja občina mora torej dobiti najprej svoje, na zakonit način izvoljeno predstavništvo, ki bo o njeni imovini odločalo.

Po zakonu o občinah so vse s komasacijo ukinjene občine postale podobčine, ali točneje povedano: morejo postati podobčine, če to hočejo. Da hoče imeli podobčino, izrazi prebivalstvo bivše občine s pisмено vlogo, ki se predloži sreskemu načelstvu. V vlogi naj se kratko navede razlog, ki sili k ustanovitvi podobčine, podpiše pa naj jo večina volilcev, to je nad polovico v volilni imenik vpisanih volilnih upravičencev z doličnega ozemlja. Ako bi sresko načelstvo dvomilo o resničnosti želja naroda, na primer sumilo o prisilnosti podpisov, more uradoma odrediti plebiscit (ljudsko glasovanje), ki naj pokaže, da-li prebivalstvo res zahteva podobčino. V nasprotnem primeru pa bo vlogi ugodilo in občinski upravi naročilo, da skliče krajevni zbor.

Krajevni zbor je širši organ podobčine in sestoji iz vseh volilcev (v splošni stalni volilni imenik vpisanih oseb podobčine). On izvoli izmed sebe krajevnega starešino in še dva člana, s katerima skupno upravlja starašina podobčinsko imovino (krajevna uprava). S temi volitvami, ki se izvedejo na prvem krajevem zboru, je podobčina konstituirana in v glavnem že organizirana.

Podobčina po novem zakonu ni gola premoženjska edinica, kakor po prejšnjih občinskih redih (na primer

gospodarski odbori na bivšem Kranjskem). Ona ima precej širok splošnoupravni delokrog in skrbi za vse krajevne potrebe, kolikor niso po zakonu izrečno pridržane občini. Ona ima lahko celo lasten proračun in lastne finance (doklade k občinskim davščinam). Za to se često ne bo ustanovila le radi možnosti uprave podobčinskega imetja, temveč tudi iz splošnoupravnih vidikov v svrhu dekoncentracije občinske uprave. V Dalmaciji na primer z njenimi, za naše pojme velikanskimi, do 20.000 prebivalcev broječimi občinami je taka dekoncentracija zelo potrebna. Pri nas pa s par izjemami tudi po komasaciji nimamo tako velikih občin, da jih občinska uprava ne bi mogla obvladati in da ne bi mogla za celi občinski okoliš zadosti intenzivno skrbeti. Možnost je pa le dana, da se v krajih, ki so od sedeža občine zelo oddaljeni ali kjer ima prebivalstvo prav posebno gospodarsko obeležje, osnuje krajevna samouprava v okviru podobčine. Seveda dopušča zakon tudi, da se podobčina omeji na upravljanje svoje imovine, kar bo za naše razmere tudi splošno priporočljivo; kajti čim širši upravni delokrog si prisvojijo podobčine v svojih okoliših, tem bolj razbijejo enotnost občine, ki jo končno lahko popolnoma onesposobijo za izvedbo širšega in za celi občinski okoliš važnejšega komunalnega programa.

Tudi deli bivših občin morejo postati podobčine. Na primer deli, ki so bili ob komasaciji izločeni iz ene občine in prideleni drugi. Toda dočim je za cele bivše občine vseeno, ali imajo kaj premoženja ali ne, more del bivše občine postati podobčina le, če ima svoj poseben imetek. Vidi se pa, da se more vsak, tudi najmanjši okoliš z lastno imovino organizirati v podobčino, in svojo imovino obdržati.

Končno more ban takim okolišem, ki niso niti bili občina niti nimajo lastne imovine, priznati značaj podobčine, ako tvorijo prirodno edinico in ako zaprosi za to večina volilcev tega okoliša. Tako ugodnost bo ban dal seveda le izjemoma in po prostem preudarku.

Še nekaj važnih podrobnosti o postopku v krajevnem zboru.

Ves postopek v krajevnem zboru (enako tudi celo poslovanje starešine) je tako enostavno, da tudi v čisto analfabelskih krajih ne bi moglo provzročiti težav. Za volitve starešine niso predpisane ne kandidatne liste, ne volilni odbori, ne druge iz občinskih volitev znane in z raznimi »šikanami« zabeljene posebnosti. Voli se približno tako kakor v zasebnih društvih. Predpisano je samo naslednje:

Glasuje se javno in na dotičnem kraju običajni način. Izvoljen je kandidat, ki je dobil absolutno večino glasov. Ako je ni dobil nobeden, se izvede ožja volitev med onima dvema kandidatom, ki sta dobila relativno največ glasov. Volilni imenik je identičen s stalnim volilnim imenikom, ki je podlaga vsem volitvam v javna zastopstva. Volitve (in sploh vse krajevne zборе) vodi župan (ne krajevni starešina!) župan da tudi zapisni-

karja, pisalni material in eventualno tudi lokal za volitve.

Volitve se bodo najbolje opravile tako:

Na zboru samem se postavlja dva ali več kandida-
datov, ki morajo vsi imeti kvalifikacijo, kakršna se
zahteva za predsednika občine (§§ 27–29 zakona o
občinah). Župan nato po volilnem imeniku izklicuje
imena volilcev in vsakega volilca sproli vpraša, za koga
glasuje. Glasovi se sproti vpisujejo v glasovalni zapis-
nik. Takoj po končanem glasovanju župan prešteje od-
dane glasove, rezultat vpiše v zapisnik in ga obenem
objavi navzočim. Proti morebitnim goljufijam župana ali
zapirnikarja more vsak kandidat ali tudi vsak od na-
vzočih volilcev oddane glasove sproli sešteti in jih zase
beležiti.

Proti volitvam se more vsak volilec pritožiti v osmih
dneh na občinski odbor, ki odloča dokončno.

Na enak način se volita člana krajevne uprave,
in sicer vsak zase. S tem so volitve končane in organi
podobčine, to so krajevni zbor, krajevna uprava in kra-
jevni starešina, določeni.

Že na prvem zboru takoj po volitvah bodo mogli
volilci zavzeti svoje stališče napram občini odnosno so-
sednim podobčinam gled imovine svoje stare občine,
njenih pravic in obvez. Mogli bodo morda že veljavno
sklepali, vsaj pa posvetovati se, poveriti starešino s po-
gajanji, izvoliti morda že svoja predstavnika v razsodi-
šče itd. Sklepa se z večino glasov, za veljavnost
sklepa pa je potrebna prisotnost najmanj tretjine vpi-
sanih volilcev. Proti nepravilnostim v postopku se lahko
vsak volilec priloži na občinski odbor. Rok za priložbo
je osem dni in pričenja teči z dnevom, ki sledi dnevu
zбора.

Pritožba je možna le proti formalnim pomanjklji-
voslim, na primer radi nepravilnega sklicanja krajev-
nega zbor, napak pri glasovanju itd. Sklep sam je
pa neizpodbojen; saj je odločil v krajevnem zboru ne-
posredno narod sam (vsi volilci) in ne kaka njegova
reprezentanca.

Pristavljam še, da je odločujoči in nadzorujoči or-
gan krajevni zbor; krajevna uprava odnosno krajevni
starešina je le upravni in izvršujoči organ. O vseh stva-
reh, v katerih se odločilno razpolaga s krajevno imo-
vino (odsvojitve, zadolžitve, prevzem jamska itd.)
mora torej sklepati krajevni odbor. To je novo in bo
često zelo otežilo delovanje podobčine, ker bo v šte-
vilčno močnih podobčinah krajevni zbor prav okoren
organ. Po prejšnjih zakonih obstoječi gospodarski od-
bori, ustanovljeni iz največ pet izvoljenih članov, so smeli
že sami razpolagali s podobčinsko imovino. Prednost
novega sistema pa je brez dvoma v tem, da bo kra-
jevna imovina bolj varna pred nepremišljeno odprodajo
ali celo podaritvijo in da bo imela krajevna uprava v
zboru prav dobro kontrolo svojega gospodarstva, če-
sar prej ni bilo.

Krajevni starešina ima poleg svoje funkcije kot
upravni organ podobčine še važno funkcijo pomožnega
organa predsednika občine (župana) v občinskih stva-
reh za teritorij podobčine. Toda o tem drugič, da se ne
odaljimo od predmeta.

Imovina bivše, sedaj v podobčino organizirane ob-
čine morejo tvoriti premičnine in nepremičnine, pravice
in obveznosti.

Med **premičninami** zavzemajo važno mesto kmetij-
ski stroji kakor motorne mlatilnice, plugi itd., v sadje-
rejskih in vinogradnih krajih kotli za žganjekuho, točil-
nice za med in drugo. V pokrajinah s prav malimi ob-
činami (vzhodna Štajerska in zlasti Prekmurje) je nam-
reč upravna občina nabavljala stroje, ki si jih mali po-
sestnik sam ne more nabaviti, medtem ko je v pokra-
jinah z večjimi občinami skrbelo za take skupne nabave
zadružništvo. Občina ni s takimi nabavami prav nič se-
gla čez svoj zakoniti delokrog; saj je upravičena in
dolžna skrbeti vsestransko za gospodarski napredek

občanov. V mali občini se je ta sistem tudi dobro ob-
nesel, zlasti ker so se nabavke komodno odplačevale
iz občinskih sredstev.

Za časa komasanja občin so bili ti občinski kmetij-
ski stroji nekateri plačani, drugi še ne. Nastali so seveda
spori, čegavi bodo sedaj in kdo bo plačal preostali
dolg. Ponekde jih je prevzela občina z event. dolgom
vred, večina primerov pa je nerešena; nekateri so bili
rešeni povodom predaje poslov novemu občinskemu
odboru precej po domače in nasilno proli volji večine
prebivalstva stare občine.

Sodim, da ni na mestu, da se omenjena premična
imovina starih občin prenese na novo občino, ako je
ta količkej velika. V občini s 4000 prebivalci je nemo-
goče, da bi mogli mlatilnico v pravem času uporabljati
vsi posestniki. Posledica prenosa bo protekcijonizem in
nezadovoljstvo. Kar gre samo v mali občini, ni primerno
za veliko. Za to naj bi taki premoženjski objekti bolje
ostali stari občini, reorganizirani v podobčino, kjer bo
skrbel za njih vzdrževanje in pravično uporabo krajevni
starešina v okviru sklepov krajevnega zbor.

Ako stroj še ni plačan, ga bo mogla odplačevati
podobčina sama, in sicer iz svojega proračuna (doklad
k občinskim davkom), ali iz posebnih uporabljanih pri-
slojbin, ali iz kombinacije obeh načinov. V zakonu ni
torej nobenega zadržka proti temu, da stara občina
svoje premičnine obdrži in jih sama naprej upravlja.

Seveda more krajevni zbor skleniti tudi drugače in
odstopiti svoje stroje itd. brezplačno ali proli odškodni-
ni občini. More jih pa tudi prodati ali brezplačno od-
stopiti komurkoli, na primer svojemu kmelijskemu dru-
štvu ali zadruzi itd., če misli, da bo s tem bolje služil
interesom kraja. Za odsvojitve premičnin ni potrebna
nihi odobritev nadzornih oblastev, tako da je krajevni
zbor tu čisto svoboden.

Kaj pa, če nastane glede izvestnega premoženjske-
ga objekta med občino in podobčino spor, če na primer
obe zahtevata lastnino zase, češ da ji po zakonu pri-
pada ali če gredo radi dolga mnenja navzkriž? V tem
primeru bo treba pred **razsodišče**. Za to pri tej priliki
nekaj kratkih pojasnil o tem.

Če nastane spor in se sporna zadeva ni mogla re-
šiti sporazumno, je treba o tem takoj poročati sreskemu
načelnstvu. To bo, čim ugotovi, da so dani zakoniti po-
goji za to, sestavilo razsodišče. Pozvalo bo obe stranki,
da izvolita po dva predstavnika, ti predstavniki (raz-
sodniki) pa bodo izvolili — pa ne izmed sebe — pred-
sednika razsodišča. Razsodišče bo torej štelu pet čla-
nov, ako gre za spor med dvema strankama. Če pa je
spor o istem predmetu, na primer med dvema podobči-
nama in občino ali med tremi podobčinami (ali občina-
mi), bo razsodnikov s predsednikom vred sedem itd. Če
se razsodniki sami glede osebe predsednika ne morejo
zeđiniti, ga bo postavil na zadevni predlog sreskega
načelnika ban.

Zelo važna je dobra sestava razsodišča, ako ho-
čemo, da bo ta institucija imela potrebno avtoriteto. Da
tudi zato, ker sodi očitno v prvi in zadnji stopnji in
torej proti njegovi razsodbi ni pritožbe. Za člane kakor
tudi za predsednika razsodišča zakon ne predpisuje po-
sebne kvalifikacije. Priporočljivo je seveda, da občine,
odnosno podobčine ne pošljejo v razsodišče vroče-
krvnih borcev, temveč mirne, pametne in ugledne go-
spodarje, od katerih edino se more pričakovati dostoj-
nega in smotrnega obravnavanja spornih predmetov
in pravilne sodbe. Posebno važna je izbira predsed-
nika. Že dosedanja kratka izkušnja so pokazala, da je
to funkcijo — vsaj za večje spore — na mestu edino
oseba, ki ni v doličnem kraju doma in ki ima višjo iz-
obrazbo in po možnosti zadostno upravno ali sodno
prakso.

Predsednik bo v premnogih slučajih s svojim gla-
som odločil; kajli ostali razsodniki kot predstavniki
svojih strank radi vlečejo vsak na svojo stran. Predsed-
nik vodi razpravo. On mora poznati zakone. Čeludi je

sodba prosta, se ne more vedno ravnati le »po zdravi kmečki pameli«, temveč je treba vpoštevati morebitne obveze poedine stranke, posebne pravice, ki si jih ta ali ona pridobila, zakone, ki to ali ono pozitivno in obvezno urejajo, ter objektivno premočrili dejansko stanje. Za vzgled naj navedem le pravno silno komplicirane primere, kjer je — kakor ponekod v Prekmurju — lastnina šolskega poslopja sporna med upravno, šolsko in cerkveno občino, glede upravne občine pa še med novo in staro občino.

Predsednik bo, čim je postavljen, zahteval od obeh strank morebitne spise o sporu in spornemu predmetu,

jih preštudiral, izvedel morda še potrebne ugotovitve in zaslišanja in nato sklical razsodišče k sebi. Po temeljiti razpravi — v težavnih primerih bosta morda potrebni dve — bo odredil glasovanje in nato sestavil razsodbo in jo dostavil strankama. Razsodišče je svojo nalogo s tem dovršilo. Morebitni stroški postopka grede v breme strank po razmerju, ki ga določi razsodišče. Tudi izrek o stroških se vnese v razsodbo.

Razsodbo izvršijo v pomanjkanju specielnih določb občeupravna oblastva po zakonu o občem upravnem postopku.

(Dalje prihodnjč).

Dr. V. K.:

Uredba o občinskih uslužbencih

(Nadaljevanje)

Po čl. 5. uredbe so službena mesta občinskih uslužbencev **glavna** in **pomožna**. Na glavna mesta se poslavljajo uradniki in uradniški pripravniki, na pomožna pa ostali uslužbenci. Uradniki se dele po čl. 6. v upravne in strokovne uslužbence. Upravni uslužbenci so predvsem delovodja in blagajnik, strokovni pa zdravnik, živinozdravnik, inženjer, agronom itd.

Uredba o občinskih uslužbencih velja v prvi vrsti za uslužbence na glavnih pragmatičnih službenih mestih. Mnogo določil, n. pr. skoro celo VII. poglavje (izvrševanje službenih dolžnosti) se pa da uporabili tudi na pogodbene uslužbence na glavnih in pomožnih službenih mestih ter na pragmatične pomožne uslužbence. Katera določila uredbe veljajo tudi za pogodbene uslužbence, našteva čl. 6., zadnji odstavek uredbe, katera za pragmatične pomožne uslužbence pa §§ 2. in 30. osnutka statuta po § 90. zakona v občinah, ki ga je izdelala kraljevska banska uprava.

Splošni pogoji za sprejem v službo so navedeni v čl. 7. do 9. uredbe. Pripominja se, da veljajo ti pogoji **le za nove postavitve**, ki so se, odnosno se bodo izvršile po dnevu uveljavljanja uredbe, t. j. po 17. marcu 1934. Ti pogoji ne veljajo za uslužbence, ki so bili na dan 17. marca 1934 že v občinski službi. Tako n. pr. ne velja za te uslužbence omejitev starosti, navedena v čl. 8., t. 1. in 6., kakor tudi ne zadnji odstavek tega člena, ki določa, da se na glavna službena mesta ne more postaviti oseba, ki uživa kakršnokoli pokojnino. To določilo pomeni zgolj, da se v **bodoče** na ta mesta ne bodo mogli postaviti upokojenci, ne pa, da upokojenci, ki so že sedaj na teh mestih, ne bi mogli dalje ostati v službi.

Minimalna kvalifikacija za glavna službena mesta je določena v čl. 10. naredbe. Ta člen odreja:

1. Kandidati za **upravna službena mesta**, t. j. za mesto delovodje, blagajnika, knjigovodje, pomožnega delovodje in pomožnega blagajnika morajo imeti:

a) v mestnih, trških in zdraviliških občinah brez ozira na število prebivalcev in brez ozira na davčno osnovo teh občin vsaj popolno srednjo ali tej enako strokovno šolo;

b) v podeželskih občinah, ki imajo 3000 ali več prebivalcev in davčno osnovo nad 150.000 Din letno, prav tako vsaj popolno srednjo ali tej enako strokovno šolo;

c) v podeželskih občinah, ki imajo do 5000 prebivalcev, a davčno osnovo pod 150.000 Din letno, vsaj štiri razrede srednje šole ali njej enake strokovne šole.

Te pogoje morajo izpolniti kandidati za mesto **uradniškega pripravnika**. Če se pa kdo poleg gorenavedene šolske izobrazbe tudi še dokazati, da je prebil tri leta pripravljalne službe ter dovršil tečaj iz § 91. zakona o občinah. V bistvu opravljajo uradniški pripravniki upravne stroke seveda iste posele kakor uradniki iste stroke, le da imajo poslednji še posebno strokovno izobrazbo, prvi pa ne.

2. Kandidati za **strokovna službena mesta**, t. j. za mesto občinskega zdravnika, živinozdravnika, inženjerja, tehnika, agronoma itd. morajo imeti isto kvalifikacijo, ki je predpisana za določeno stroko v državni službi. Ker so ti predpisi zelo raznolični in obsežni, jih uredba ne našteva. Ob priliki presoje terno-predlogov (čl. 19.) bo ban imel priliko, da preišče, da-li usreza kvalifikacija kandidatov tem predpisom.

Poudarja se, da je kvalifikacija, ki jo zahteva uredba za glavna službena mesta, **le minimalna kvalifikacija** ter da imajo občine pri današnjem statutu po § 90. zakona o občinah priliko, zahtevati **tudi višjo kvalifikacijo**, kakor jo predpisuje uredba.

Glede **kvalifikacije pomožnih uslužbencev** uredba nima predpisov. Ureditev tega vprašanja je prepuščena občinskemu statutu.

Pripravljalna služba. Pred imenovanjem na uradniško mesto mora uradniški pripravnik opraviti pripravljalno službo, ki traja tri leta, za diplomirane pravnike pa dve leti (čl. 13.). Razen tega mora dovršiti tečaj iz § 91. zakona o občinah. Diplomirani pravnikj so tega tečaja oproščeni (čl. 12.). Uradniški pripravnikj morajo opraviti zaključni izpit najkasneje do konca tretjega, če so diplomirani pravniki, pa do konca drugega leta pripravljalne službe, sicer se odpuste, in sicer pripravniki z nižjo in popolno srednješolsko izobrazbo iz pripravljalne, pripravniki pa vobče iz občinske službe. Nameštev teh pravnikov na nižjem položaju, recimo na pomožnem službenem mestu, torej ni mogoča (čl. 14.). Ti predpisi so torej mnogo strožji kot ustrezni predpisi za državne in banovinske uslužbence, ki lahko polagajo strokovni izpit trikrat in sicer najkasneje do konca petega leta pripravljalne službe. Dejstvo, da smejo polagati občinski uslužbenci strokovni izpit samo enkrat, jih bo prisililo, da se bodo že od vsega pričetka lotili svojega posla z vso vnemo ter da bodo s čim večjo marljivostjo in vestnostjo prisostvovali tečajem na § 91. zakona o občinah. Podrobnejše odredbe glede teh tečajev izidejo kasneje (čl. 15.).

Pripravljalna služba in strokovni izpit sta v uredbi izrecno predpisana le za upravne uslužbence, dočim to vprašanje za strokovne uslužbence na glavnih službenih mestih v uredbi ni posebej urejeno. Ker pa določa zadnji odstavek čl. 10., da morajo imeti strokovni uslužbenci isto kvalifikacijo kakor državni uslužbenci, ni dvoma, da morajo ti uslužbenci ali pri vstopu v občinsko službo ali naknadno dokazati, da so položili ustrezni državni strokovni izpit.

Poizvedba.

3. nedeljo januarja 1934 se je pri lovu v občini Dob, Kamn. srez, zgubil pes »Pazi« bolj male postave, bel, z rumenkastorjavimi lisami, nad levim očesom ima brazgotino. — Pri gostilni je bila gospodu Javorniku iz voza ukradena lovska dvocevka »Hamerles« kal. 16. Gumijasto kopito rdečkaste barve z izmetačem (auswerferjem) patronov. — Komur je kaj znano, naj javi uredništvu lista.

Stalnost. Če so občinski uslužbenci na slabem glede polaganja strokovnega izpila, imajo na drugi strani veliko prednost pred državnimi in banovinskimi uslužbenci, namreč **stalnost** (čl. 16. do 18. uredbe). Stalnost dosežejo le **pragmatični, ne pa pogodbeni uslužbenci**, ker je službeno razmerje le-tih odpovedljivo z odpovednim rokom, določenim v službeni pogodbi. Vendar niso vsi pragmatični uslužbenci takoj stalni, kajti **uradniški pripravniki** pridobijo stalnost šele, ko prebijejo tri, odnosno, če so pravniki, dve leti pripravljalske službe, ko dovršijo tečaj ter opravijo uspešno strokovni izpit. Ko izpolnijo te pogoje, pošanejo po besedilu čl. 18. uredbe **avtomatično stalni**, t. j. po sili uredbe in **brez posebnega sklepa občinskega odbora**. Uradniki pa, t. j. osebe, ki so bile postavljene v občinsko službo takoj na uradniški položaj (recimo, da so bili prevzeti od katere druge občine), **ter pragmatični pomožni uslužbenci** pridobijo stalnost šele, ko jim poteče začasna služba. Le-ta se določi s sklepom občinskega odbora pri sprejemu v službo ali pa pozneje. Če pa doba začasne službe ni bila izrecno določena ter v dekretu navedena, pridobi tak uslužbenec stalnost šele, ko mu jo **občinski odbor prizna s posebnim sklepom**. Stalnost se pa tem uslužbencem tudi lahko takoj pri vstopu v službo prizna. Pri uradniških pripravnikih je to seveda radi določila čl. 16. nemogoče.

Dokler pragmatični uslužbenci ne pridobijo stalnosti, so začasni. Začasni uslužbenec se lahko vsak čas (torej tudi med mesecem) odpusti iz službe z enomesečnim odpovednim rokom (čl. 17.). Občinski odbor ta rok tudi lahko podaljša, ne more ga pa skrajšati.

Uslužbenca, ki je **stalen**, občina več **ne more odpustiti iz službe**. Tak uslužbenec ostane v službi do svoje upokojitve, odnosno do svoje prejšnje smrti. Pač pa mu lahko še pred tem **prestane** služba iz razlogov, navedenih v čl. 46. uredbe. Ta prestanek službe pa ni isto kakor odpoved službe, ker nastopi **avtomatsko**, t. j. tudi proti volji občinskega odbora, odnosno uslužbenca. Več o tem pozneje.

Naša uredba pa pozna tudi primer, da **izgubi** uslužbenec **stalnost**, ki mu je bila že podeljena, ne da bi mu prestala služba ter da postane zopet začasen. To je **disciplinska kazen po čl. 100., t. 4., uredbe**, ki jo lahko izreče disciplinsko sodišče za hude disciplinske prestopke uslužbenca. Ta kazen se sme izreči največ do treh let (čl. 104.) ter ima za posledico, da se tak uslužbenec vsak čas lahko odpusti iz službe z enomesečnim odpovednim rokom, tudi če je bil pred tem n. pr. že dvajset let ali več let stalen.

Popolnjevanje glavnih službenih mest. O tem govori čl. 19. uredbe. Prosto ali izpraznjeno glavno službeno mesto se **mora razpisati v »Službenem listu kraljevske banske uprave Dravske banovine«**, objaviti na

občinski deski ter po potrebi tudi v drugih listih. V razpisu je navedeno, da je vložiti prošnje lekem enega meseca po objavi v »Službenem listu«. Ker je vložiti prošnje pisмено ter jih podpreli z vsemi potrebnimi listinami, ne more občinski odbor podeliti glavnega službenega mesta osebi, ki ni prosila za to mesto. Taka podelitev bi bila neveljavna, tudi če bi doličnik sicer izpolnil vse pogoje.

Došle prošnje pregleda **občinska uprava** (ne občinski odbor), izbere tri najbolj ustrezne ter jih pošlje banu. To je takozvani »terno-predlog«. Ban sme v 30 dneh po prejemu predloga izključiti iz terno-predloga brez navedbe razlogov enega, dva ali vse tri predlagane prosilce. Ker ima ban ves državni aparat na razpolago, se lahko v navedenem razdobju informira o moralni in siceršnji kvalifikaciji prosilca, o njegovih osebnih, pridobitnih in rodbinskih razmerah ter o vseh ostalih prilikah, ki jih je upoštevali pri podelitvi javne službe. Pred vsem se pa lahko na podlagi predloženih listin prepriča, ali ima prosilec predpisano šolsko, odnosno strokovno kvalifikacijo. Ob vrnitvi terno-predloga sporoči ban občinski upravi, ali ni kalerega, odnosno kalere prosilce je izključil. Sedaj ima občinska uprava dve možnosti: da dopolni terno-predlog ter ga ponovno predloži banu ali pa da stavi občinskemu odboru predlog, kateri izmed neizključenih prosilcev se naj pošlavi. Občinski odbor ni vezan na ta predlog. Je namreč lahko mogoče, da je ban izključil kar dva prosilca in da bi moral torej občinski odbor postaviti le prostalega tretjega. Prav ta pa mogoče občinskemu odboru ne ugaja, saj je terneopredlog stavila občinska uprava, ne pa občinski odbor. Radi tega ima tudi občinski odbor sedaj dve možnosti: ali da postavi enega ali ednega neizključenega prosilca ali pa sklene, da se terno-predlog dopolni ter vnovič predloži banu. Kdo izvrši dopolnitev tega ponovnega terno-predloga, v uredbi ni navedeno. Mislim pa, da si to pravico občinski odbor tudi lahko sam pridržati, ali pa, da jo prenese na občinsko upravo. Čim ni v 30 dneh s strani bana nobenega ugovora več, postavi občinski odbor na redni seji enega izmed predlagane trojice za občinskega uslužbenca.

Navedeni način popolnjevanja glavnih službenih mest je sicer dokaj kompliciran, daje pa vsa jamstva, da se varuje pri postavitvi javni interes, ne da bi bila pri tem avtonomija občine v omembe vrednem obsegu okrnjena, ker je vendar občina tisti, ki izvrši postavitve, do čim ima ban pri tem le negativen, ne pa pozitiven vpliv, zakaj on more prosilce le odklanjati, ne more pa zahtevati, da se postavi določena oseba za občinskega uslužbenca.

Gornji postopek je predpisan samo za popolnjevanje **glavnih službenih mest**. Način popolnjevanja **pomožnih službenih mest** se določi z občinskim statutom po § 90. zakona o občinah (čl. 20. uredbe).

O elektrifikaciji Dolenjske

(Referat Ing. Ruha dne 18. junija v Novem mestu.)

(Konec)

Principi, ki vodijo banovino pri njeni elektrifikaciji pa so sledeči:

1. Namen elektrifikacije je čimprejšnja preskrba celega še neelektrificiranega dela Dravske banovine z zadostno in ceneno električno energijo.

2. Počom banovinske elektrifikacije naj se dvigne naše domače narodno gospodarstvo in doseže naša čimvečja gospodarska osamosvojitve.

3. V zavesti, da more tisti, ki ima v svojih rokah vire električne energije, odločilno vplivati na razvoj splošnega narodnega gospodarstva, mora dobiti banovina in ostale javno-pravne korporacije, kakor je to na Češkem in v drugih dobro urejenih državah, iz javnih ozirov odločilen vpliv na podjetja, ki proizvajajo

električno energijo, predvsem pa na ona, ki se pečajo z razpečevanjem električne energije.

4. Z zdravno konkurenco se skuša vplivati na to, da tudi privalna podjetja ne bodo nastavljala v krajih, kjer nimajo konkurence, pretiranih cen in izkoriščala v škodo konzumentov svojega položaja.

5. Banovina ne misli oškodovati ali uničevati privalnih podjetij, nobeno privalno podjetje pa ne sme izrabljati svojega položaja v škodo domačega gospodarstva.

6. Kadar se bo pokazala potreba, bo skušala banovina počom posebnih dogovorov doseči sporazum z vsemi privalnimi večjimi električnimi podjetji v svrhu medsebojne podpore in sodelovanja pri elektrifikaciji pod vodstvom banovine in v okvirju državne elektrifikacijske politike.

Ti principi, po katerih vodi banovina svojo elektrifikacijsko akcijo pa nekaterim krogom še vedno niso po volji kljub velikim uspehom, ki jih je dosegla banovina s svojo elektrifikacijsko akcijo v zadnjih letih, kljub temu, da je cela Gorenjska že elektrificirana na temelju teh principov, da je na Notranjsko od Vrhnike do Cerknice že zgrajen daljnovod in priključeni na njega na Notranjskem kraju v občinah Gornji in Dolnji Logatec, Rakek in Cerknica, da se grade razni daljnovodi in omrežja v Savinjski dolini in da bo najkasneje v dveh mesecih dograjen tudi daljnovod od Grosupelj do Kočevja, ki bo omogočal elektrifikacijo precejšnjega dela Dolenjske. Ni jim bilo tudi prav, da se na banovinsko električno omrežje priključi Ljubljana.

Daljnovod Črnuče—Velenje, ki omogoča prenos električne energije iz velenjske centrale do transformatorske postaje v Črnučah, brez katerega bi bilo izvajanje pogodbe za oskrbo Ljubljane iz banovinskega električnega omrežja nemogoče, se jim zdi še vedno nepotreben in prezgodaj zgrajen, pač pa naj bi v svrhu priključka Ljubljane in Zagreba neka mešana družba gradila nov daljnovod, ki bi veljal do 90 milij. dinarjev. Tej družbi naj bi banovina izročila kot svoj prispevek v družbo daljnovod Črnuče—Velenje za ceno 10 milij. dinarjev v svrhu napajanja Ljubljane iz skupnega družbinega omrežja, dočim naj bi banovini ostal dolg, ki ga je napravila za zgradbo tega daljnovoda, in brez dohodkov od Ljubljane naj bi sama skrbelo, kako bi iz dohodkov svojih elektrarn krila obresti za ta dolg.

Koncem maja je bilo v Ljubljanskem klubu predavanje o elektrifikaciji zapadnega dela Jugoslavije, v katerem predlaga predavatelj, kakor je iz poročila v »Slovenskem Narodu« z dne 30. maja in 1. junija razvidno, ustanovitev take mešane družbe, ki bi omogočila TPD, da bi mogla s pridom prodati ves premogovni prah, ki ga sedaj neizbralenega odplavlja Sava. Elektrarna Fala ima v letnem času mnogo neizrabljene energije, dočim ji ob zimskih časih toka skoraj primanjkuje. Odvišni tok Fale, ki bi bil poceni, naj se prvenstveno porabi pri oskrbovanju Dravske banovine z električnim tokom in le ob času, kadar bi Fala in TPD ne imeli sami dovolj toka na razpolago, naj bi priskočila na pomoč banovina ter elektrarna v Velenju kot rezerva. Predavatelj zahteva, da bi se teritorij cele banovine razdelil v samostojne električne srece, ki bi bili izročeni posameznim obstoječim elektrarnam v popolno monopolno izkoriščanje. Vsaka elektrarna bi bila primorana odstopati na zahtevo vodstva družbe vso svojo odvišno energijo po svojih lastnih produkcijskih stroških in skupno omrežje in vodstvo družbe bi moglo iz ene elektrarne dirigirati odvišno energijo v območje druge elektrarne.

Če bi bili produkcijski stroški v območju neke elektrarne, n. pr. v območju Velenja relativno visoki, bi družba lahko prisilno dirigirala cenejšo odvišno energijo, producirano n. pr. v elektrarni Fali v njeno območje in Velenje bi moralo ob takih časih ustaviti svoj obrat ter čakati na to, kdaj bo elektrarni Fali zmanjkalo vode.

Ze iz navedenega je razvidno, da bi bila ustanovitev take družbe koristna predvsem nekaterim privatnim elektrarnam v območju Dravske banovine, dočim bi bila interesom banovinskih elektrarn in interesom prebivalstva Dravske banovine kvarna.

Čemu naj bi se pa ustanavljala taka mešana družba, pri katerih naj bi mogla služiti tudi banovina in njene elektrarne samo kot objekt izkoriščanja in pa za to, da bi banovina dala družbi javnopravni značaj ter bi garantirala s svojo davčno močjo za vse obveznosti in dolgove, ki bi jih taka družba napravila?

Dobički, ki bi jih imela družba pri razpečevanju električne energije, bi šli pred vsem v dobro onih članic, ki bi v družbi največ toka dobavile v skupno omrežje, torej predvsem le tujim, privatnim podjetjem.

Sicer trdi predavatelj, da bi se skozi prvih 10 let morali vsi dobički družbe porabiti za elektrifikacijo pasivnih krajev, če bi posamezni člani družbe, pred

vsem privatniki na to pristali. Privalne družbe, ki bi preskrbele taki mešani družbi posojila, potrebna za zgradbo daljnih daljnovodov in lokalnih omrežij, bi pa že poskrbele, da bi se gradila omrežja predvsem v njihovih srezih, da bi se eventualna banovinska podpora prvenstveno porabljala v njihovih srezih, in kraji, kot n. pr. Dolenjska bi lahko še dolgo dolgo časa čakali, da bi mogli biti elektrificirani.

Ustanovitev take družbe nikakor ni banovini pri njeni elektrifikacijski akciji potrebna, ker bo banovina in njene elektrarne brez take vmesne družbe mogla s posameznimi obstoječimi elektrarnami napraviti dogovore za sodelovanje vseh gospodarsko važnih elektrarn pri izvajanju elektrifikacije Dravske banovine. Z nekaterimi elektrarnami se sodelovanje že izvaja. Banovina si bo le obdržala proste roke in gledala na to, da pogodbe, ki bi jih s posameznimi elektrarnami sklenila, ne bodo nikomur, predvsem pa ne njej in njeni elektrifikacijski akciji v škodo.

Iz priložene pregledne karte o elektrifikaciji v Dravski banovini se more videti banovinski elektrifikacijski program za dobo nekaj let, obenem pa tudi razlika med elektrifikacijo potom banov. elektr. in elektrifikacijo potom elektrarn, ki so v posesti privatnega kapitala. Dočim so v okoliših, priključenih na banov. električno omrežje, elektrificirani vsi, tudi mali podeželski pasivni kraji, so v območju večjih privatnih elektrarn, zgrajenih s tujim kapitalom, elektrificirana le mesta ter le nekateri večji podeželski kraji.

Kdo pa je oviral v času razmaha banovinske in elektrifikacijske akcije ta privalna podjetja, da v zadnjih letih niso svojih omrežij skoraj nič razširila ter niso elektrificirala skoraj nobenih podeželskih krajev?

Banovina ni pozabila na to, da je za povzdiggo gospodarskega stanja Dolenjke njena elektrifikacija nujno potrebna.

Potrebna je elektrifikacija v teh krajih še tembolj, ker Dolenjske po večini ni mogoče oskrbeti s pitno vodo drugače, kakor v zvezi z elektrifikacijo, ker leže kraji večinoma visoko na lepih gričkih, in je treba pri zgradbi vodovodov dvigati vodo iz studencev in potokov, ki tečejo po dolinah, električnim potom do vodnih rezervarjev.

Na Dolenjskem so bila v zadnjih letih izvršena sledeča dela:

1. Dograjen je zvezni daljnovod Črnuče—Grosuplje in z njim zvezano zagraško omrežje z ostalim banovinskim električnim omrežjem. Na ta način, je omogočeno, da imajo kraji, priključeni na zagraško elektrarno, stalno tudi ob času nizke vode na razpolago zadostno električno energijo in se more presežek energije, proizvedene v Zagradcu ob času ugodnega vodnega stanja, porabiti v ostalem banovinskem električnem omrežju.

2. Gradi se daljnovod proti Kočevju in so drogovi po večini že postavljeni. Cel daljnovod bo gotov najkasneje meseca avgusta ter bo Kočevje priključeno na banovinsko električno omrežje, istočasno pa bo podana prilika za elektrifikacijo vseh krajev v ribniški in kočevski dolini. Predvidoma bodo v letošnjem letu priključeni tudi še kraji Ribnica, Vel. Lašče in Sodražica.

3. Daljnovod od Grosupelj do Trebnjega, Novega mesta, Krškega in Brežic ter odcepek od Trebnjega do Sevnice je že trasiran ter so že pripravljeni potrebni načrti. Z zgradbo teh daljnovodov in lokalnih omrežij bi bilo mogoče pričeti, kakor hitro bi bila na razpolago zala potrebna denarna sredstva.

Banovinske elektrarne dajejo v vsem svojem območju, v krajih blizu elektrarn, kakor tudi v krajih od elektrarne oddaljenih, električno energijo po istih cestah in sicer:

za luč po ceni Din 3.25 za kW-uro,

za molski pogon pa:

pri prvih 100 kW-ur mesečno po Din 1.75,

za drugih 100 kW-ur mesečno po Din 1.40,

vso ostalo porabo mesečno po Din 1.—.

Za javno razsvetljavo cerkvam, kulturnim in prosvetnim društvom dajejo elektrarne tok za razsvetljavo po polovični ceni, to je Din 1'63 na kW-uro.

Tok se oddaja konzumentom redoma le po števcih, ki jih dajejo na posodo elektrarne proti majhni mesečni odškodnini.

Ker je poraba toka na deželi, kakor je bilo že preje omenjeno, zelo majhna in se porabi povprečno na vsako priključeno žarnico letno komaj 10 kW-ur, elektrarne iz svojih dohodkov same ne morejo graditi brez prispevka prizadetih krajev vseh daljnovodov, transformatorskih postaj in lokalnih omrežij, marveč morajo kraji v svrhu elektrifikacije prispevati enkratni prispevek. Višina tega prispevka je znašala v krajih med Kranjem in Domžalami skoraj 400% doklado na direktne davke iz l. 1930. in približno enak morda nekoliko manjši enkratni prispevek bodo zahtevale elektrarne tudi pri elektrifikaciji Dolenjske.

Elektrarne same morejo prispevati k elektrifikaciji podeželskih krajev le toliko, da ostanejo njihove investicije z dohodki od prodanega toka še aktivne. Večjih investicij za elektrifikacijo pasivnih krajev se od elektrarn ne more zahtevati, ker bi drugače vsled stalnih izgub morale elektrarne gospodarsko propasti, kar gotovo ne bi bilo v interesu elektrificiranih krajev.

Tudi ne bi bilo primerno, da bi elektrarne razširjale svoja omrežja letno le za toliko, kolikor znašajo dohodki oziroma njihov dobiček od že elektrificiranih krajev, ker bi elektrifikacija še neelektrificiranega banovinskega ozemlja vršila prepočasi.

Sicer prispeva banovina iz svojih proračunskih sredstev vsako leto za elektrifikacijo pasivnih krajev večje zneske, vendar vsled sedanjega gospodarskega stanja tudi prispevki banovine za izvedbo elektrifikacije ne morejo biti zelo visoki.

Da se elektrifikacija še neelektrificiranega podeželja pospeši, je potrebno, da tudi kraji, ki se nameravajo elektrificirati, sami nekaj žrtvujejo in vsled tega se tudi pobira enkratni prispevek.

Prispevek, ki ga zahtevajo elektrarne za posamezne kraje, se mora plačati od celega kraja, če tudi se ne bi priključili takoj v kraju vsi prebivalci.

S plačilom enkratnega prispevka izpolnijo kraji do KDE vse svoje obveznosti in elektrarne so dolžne zgraditi, kadar je prispevek vplačan, vse daljnovode, transformatorske postaje in omrežja izvzemši hišne priključke, katere mora vsaka stranka posebej plačati.

Po generalnem proračunu bodo znašali stroški za elektrifikacijo krajev med Trebnjem in Sevnico ter Trebnjem—Novim mestom in Brežicami Din 8,080.030.—. Od tega odpade:

1. na progo Trebnje—Sevnica Din 2,682.660.— in sicer za 38,4 km daljnovoda Din 1,340.000.—, 7 transformatorskih postaj Din 410.000.—, krajevna omrežja za okoliše Rodne, Mirna, St. Rupert, Bislrica, Pijavce, Mokronog, St. Janž Din 922.660.—.

Za Sevnico samo pa transformatorska postaja in lokalno omrežje v tej vsoti ni zapopadeno, ker ima Sevnica že zgrajeno lastno lokalno omrežje.

2. Na progo Trebnje—Novo mesto odpade dinarjev 1,382.370.— in sicer: za 17,8 km daljnovoda dinarjev 640.000.—, za 4 transformatorske postaje Din 245.000.—, za krajevna omrežja v okoliših Trebnje—Ponive, Mirna peč, Kamenca Din 497.370.—.

Daljnovod za kraj: v novomeški okolici in transformatorske postaje v Novem mestu in okolici v teh zneskih niso zapopadene, ker namerava Novo mesto v smislu pogodbe z banovino samo zgraditi v Novem mestu in okolici potrebne daljnovode, transformatorske postaje in lokalna omrežja, za kar so proračunani stroški na Din 1,704.720.—. Mesto hoče prejemati tok iz omrežja KDE na debelo ter ga v svoji režiji oddajati v svojem okolišu svojim konzumentom. Potreben bo tudi spoznanje s sedanjim podjetjem Novobor.

3. Na progo Novo mesto—Krško—Brežice so proračunani stroški na Din 4,125.000.— in sicer: za 56 km daljnovoda Din 1,960.000.—, 13 transformatorskih postaj Din 785.000.—, lokalna omrežja za okoliše St. Peter, Bela cerskev, Šmarjela, Dobruška vas, St. Jernej, Koslanjeva, Sv. Križ, Mali Podlog, Leskovec, Krško-Videm, Cerklje in Čalež Din 1,380.000.—.

Za Brežice stroški za lokalno omrežje niso upoštevani.

Ker bo pa le težko dobili sredstva za izvedbo celotnega elektrifikacijskega programa za Mirensko in Krško dolino, bi se mogel izvršiti najprej le delni program, za katerega bi bilo potrebnih Din 5,154.910.—.

V tem programu so pa zapopadene le transformatorske postaje in lokalna omrežja za okoliše: Mirna, St. Rupert, Mokronog, Trebnje, Mirna peč, St. Jernej, Koslanjeva, Leskovec, Videm—Krško, Brežice. Oslali kraji bi prišli pozneje na vrsto, čim bi vplačali svoje prispevke.

Za elektrifikacijo Bele Krajine še ni bilo izvršeno trasiranje, marveč bi se mogla graditi proga, kakor je razvidno iz generalnega načrta od Novega mesla mimo Stopič in Uršnih sel do Semiča ter od tam mimo Črnomlja do Vinice. Nekje v bližini Semiča bi se odcepila proga, ki bi šla mimo Gradaca proti Metliki in proti Adleščicem.

Poljansko dolino do Starega lrga bi pa bilo primerneje elektrificirati od Kočevja mimo Lipolda in Mozla.

Kakor je razvidno iz prijav davčne uprave, je zaračunana davčna podlaga za leto 1930 za kraje v Krški in Mirnski dolini relativno zelo visoko in bo glede na to treba enkratni prispevek za te kraje znižati pod ono višino, kolikor so prispevali kraji med Domžalami in Kranjem. Znižanje prispevka krajev bo tudi potrebno vsled tega, ker je Dolenjska tako pasivna in bo morala za elektrifikacijo Dolenjske v znatni meri pristopiti na pomoč banovina s prispevki iz svojega proračuna iz kreditov, namenjenih za elektrifikacijo pasivnih krajev.

Začasno Kranjske deželne elektrarne s posojilom, ki so ga dobile pri P. Z. v Ljubljani, ne bodo mogle izvesti elektrifikacije Dolenjske, marveč bo treba v ta namen poiskati bodisi pri Hipotekarni banki, bodisi pri Poštni hranilnici ali pa pri katerem domačem denarnem zavodu novo posojilo, z garancijo elektrarn banovine ter prizadetih občin in bi se s takim na novo najetim posojilom mogla čimprej izvršiti prepotrebna elektrifikacija spodnjega dela Dolenjske.

Elektrifikacija krajev mimo Žužemberka do Toplic je pa najlažje izvedljiva iz Zagradca in bi bili ti kraji lahko že zdavnaj elektrificirani, če bi se za to zadosti zanimali.

Za omenjeni enkratni prispevek se določi na podlagi celotne investicije ter predvidenih dohodkov od prodanega toka.

Prispevki se določajo za večja konzumna okoliša in se porazdele po davčni moči sorazmerno na kraje celega okoliša.

Na posamezne kraje odpadli prispevek pa morajo plačati kraji elektrarnam v golovini, ker morajo tudi elektrarne v golovini plačevati delavce, baker ter ves inštalacijski material.

Razumljivo pa je, da kraji celega prispevka v sedanjih težkih časih iz svojih sredstev ne morejo plačati takoj v golovini, marveč morajo najeti v ta namen posojila. Za amortizacijo teh svojih posojil morejo kraji dobiti sredstva na več načinov:

1. lahko sklenejo in pobirajo od vsake priključene hiše ali od priključenega izvoda primerno nizko-priključno takso;

2. lahko prispevajo posamezne občine vsako leto tudi nekaj iz svojih občinskih sredstev za izvedbo elektrifikacije v občini;

3. lahko pa kraji sklenejo na temeljne cene toka luga primerno krajevno doklado, ki jo pobirajo obenem s tokovino elektrarne ter jo ob koncu meseca izročajo občini oziroma denarnemu zavodu, kjer so kraji najeli posojilo.

Pripominjam pa, da doklada na električni tok sama po vsej verjetnosti vsled nizkega konzuma v podeželskih krajih ne bo zadoščala za kritje amortizacijskih stroškov, ker bi morala biti drugače cena loku previsoka.

Za to bo morda najprimernejše, da se vsi trije načini kombinirajo.

V zadnjem času se oglašajo glasovi proti pobiranju enkratnega prispevka.

Ti glasovi in očitki izvirajo zopet od onih krogov, ki že skozi leta nasprotujejo sedanjemu načinu banovinske elektrifikacijske akcije ter hočejo doseči, da bi sodelovalo pri elektrifikaciji predvsem privatna podjetja s tujim kapitalom v skupni mešani družbi.

Ugotavljam pa, da so podjetja, ki so tem krogom zelo blizu, elektrificirala na nje priključene podeželske kraje pod mnogo neugodnejšimi pogoji kot je enkratni prispevek, ki ga zahteva banovina in njene elektrarne.

V dokaz temu služijo številne pritožbe iz prizadelih krajev, kjer dosega cena loku za konzumeta 10 ali še več dinarjev na kW-uro. Toda kljub tem visokim cenam tamošnje električne zadrage, ki so same zgradile lokalna omrežja in morale mnogo prispevati k zgradbi daljnovodov, ne morejo uspevati in v mnogih slučajih so morale zadrage odstopiti vse svoje omrežje privatnim elektrarnam samo, da so bili kraji še nadalje deležni elektrike, to pa vsled tega, ker v bližini ni bilo banovinskih daljnovodov, da bi bila boljša likvidacija tamošnjih zadrug mogoča.

V območju banovinskih elektrarn pa krajevna doklada za amortizacijo lokalnega prispevka še v nobenem slučaju ni povišala cene loka na 6 Din za kW-uro.

Tudi na Dolenjskem bi bila mogoča elektrifikacija krajev na način, da bi si kraji sami zgradili transformatorsko postajo in lokalna omrežja ter v svoji režiji in v režiji prejemali iz banov. daljnovodov potrebno električno strujo, morali bi pa sami nositi stroške za vzdrževanje omrežij, za vso upravo in tudi stroške za tok in izgubo na loku v transformatorjih in v lokalnem omrežju.

Tak način elektrifikacije pri zgradbi lokalnih omrežij bi bil pa mogoč le v večjih strnjjenih krajih z velikim konzumom, kot n. pr. v Novem mestu. Brežicah, morda še v Krškem. Za druge kraje je pa tak način elektrifikacije vsled izredno majhnega konzuma in velikih posrskih izdatkov za kraje same zelo neprikladen ter bi pomenil za kraje same mnogo večjo obremenitev kot jo povzroča enkratni prispevek, ki ga zahtevajo elektrarne.

Da končno ponovim:

1. elektrifikacija Dolenjske je za njen gospodarski dvig nujno potrebna.

2. njena izvedba je mogoča za večino Dolenjske predvsem Krške doline in Mirnske doline takoj, kakor hitro se dobe za to potrebna denarna sredstva.

3. kraji sami bodo morali tudi nekaj žrtvovati za elektrifikacijo v obliki enkratnega prispevka.

Najvažnejše vprašanje v bodoče je tedaj dobili potrebna posojila za izvedbo elektrifikacije in v tem smislu morajo delati vsi merodajni činitelji, ki hočejo in morajo pomagati Dolenjski.

Iz Županske zveze

Tečaj za občinske delovodje je priredila Županska zveza v času od 20 do 28. julija 1934. Tečaja se je udeleževalo stalno 109 udeležnikov. Predavanja so se vršila dnevno od 7. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne. Udeležniki so redno posekali vsa predavanja ter so z velikim zanimanjem sledili razpravam ter so z veliko vnemo zahtevali vsa mogoča pojasnila. Tečaj je uspel v vsakem oziru ter upamo, da bo imel mnogo dobrih posledic, ki se naj pokažejo v točni in dobri upravi občine. Tečaj je bil zamišljen le kot informativni tečaj, ki naj v prvi vrsti združi naše občinske delovodje, da se med seboj spoznajo, da se razgovore o svojih težnjah in težkočah in da se nudi udeležnikom pregled vse dosedanje zakonodaje. V tem kratkem času ni bilo mogoče dati vsem udeležnikom temeljit poduk v vseh občinskih zadevah, pač pa je sedaj dolžnost udeležnikov, da na podlagi dobljenega materiala delajo in študirajo naprej, da spopolnijo svoje znanje.

Ta namen je tečaj v polni meri dosegel in želeli bi bilo, da se slični, čeludi še krajši tečaji vrše vsako leto, ker je s tem vsem udeležnikom omogočeno spopolniti znanje tam, ker jim manjka. Velika udeležba na tečaju je pa najboljši dokaz, kako je bil tečaj že potreben.

Vprašanja in odgovori

71. **Vprašanje:** Naša občina pobira občinsko trošarino na drva. Vojaške osebe (aktivni oficirji, aktivni vojaški uradniki, oženjeni aktivni podoficirji in muzičarji) dobivajo drva kot del svoje plače. Te osebe prodajajo pod tem naslovom prejeta drva civilnim osebam, ki izvažajo kupljena drva iz vojaških skladišč na svoja stanovanja. Vsa vojaška skladišča pa se ne nahajajo v naši občini, ki trošarino na drva pobira, temveč nekatera tudi na ozemlju druge občine. Z ozirom na to vprašamo:

a) Ali so drva, ki jih prejemajo vojaške osebe kot del svoje plače prosta občinske trošarine?

b) Ali so ta drva prosta trošarine tudi če se prodajo civilnim osebam?

Odgovor: a) Drva, ki jih navedene vojaške osebe dobivajo kot del svoje plače po členu 277. in 278. zakona o ustroju vojske in mornarice, so prosta vsakere obdačbe, torej tudi občinske trošarine.

b) Drva, ki jih vojaške osebe prodajo civilnim osebam, so le tedaj prosta občinske trošarine, če se nahajajo že pred nakupom po civilni osebi na ozemlju občine, ki trošarino pobira, to je, če so vojaška skladišča, kjer vojaške osebe prejemajo pritikajoča jim drva, na ozemlju trošarinske občine. Če pa se drva nahajajo v skladiščih izven trošarinskega ozemlja in jih civilna oseba uvozi šele po nakupu na ozemlje občine, ki pobira trošarino, mora ta oseba v tem slučaju trošarino plačati. Gč.

72. **Vprašanje:** Naša občina namerava nastavitvi pogodbenega diplomiranega arhitekta N. za vodstvo gradbenih zadev in obenem tudi za izdelavo regulacijskega načrta v zmislu člena 34. pravilnika za izdelavo regulacijskih načrtov. N. je končal štiriletno srednjo tehnično šolo v Ljubljani in triletno akademijo za likovno umetnost na Dunaju. — Prosimo za pojasnilo, ali zadostuje navedena šolska kvalifikacija za izdelavo regulacijskega načrta in ali bo kraljevska banska uprava odobrila regulacijski načrt, ako ga izdelata imenovani arhitekt točno po predpisih gradbenega zakona in drugih zadevnih odredb.

Odgovor: V gradbeno tehničnem pogledu ni pomislekov proti temu, da izdelata imenovani arhitekt N. regulacijski načrt za vašo občino, poprej pa mora podlago za ta posel, to je geometrske posnetke terena, reambulacijo in povečanje katastrske mape na ustrezna merila itd., kar je predpisano po pravilniku o izdelavi regulacijskih načrtov, ustanovili oblastveno poverjeni geometer, ki bo odgovoren tudi za točnost tega posla. Na taki osnovi lahko izdelata arhitekt načrt regulacije po načelu urbanizma in po obstoječih predpisih. — Ker bo imenovani arhitekt izdeloval regulacijski načrt kot nastavljenec občine in ne kot privatna oseba tudi v pogledu upravičenosti izvrševanja takega načrta ni pomislekov, kajti v nasprotnem primeru bi smel opraviti ta posel le oblastveno poverjeni civilni inženjer oziroma arhitekt. Gč.

73. **Vprašanje:** Ali je dovoljeno po obstoječih zakonitih predpisih, da bi se za dobo od 25. oktobra 1933 do 31. marca 1934 za celo novo občino, ki obstoja iz več ukinjenih občin, sestavil le eden skupen občinski zaključni račun?

Odgovor: Nel bivše upravne občine, ki so spojene, so prenehale kot samostojne gospodarske edinice dne 31. marca 1934. Za dobo od 1. januarja 1933 do 31. marca 1934 so te občine vodile svoje gospodarstvo po proračunu za leto 1933, oziroma od 1. januarja 1934 do 31. marca 1934 po dvanajstlinah po proračunu za leto 1933. Radi tega morajo občine za to razdobje sestaviti en zaključni račun, ločen za leto 1933 in ločen za dobo od 1. januarja 1934 do 31. marca 1934. O kakšnem posebnem zaključnem računu za dobo od 25. oktobra 1933 do 31. marca 1934 ne more biti govora. — Poglejte tudi nekater druge odgovore v letošnji Samoupravi, ki se nanašajo na ta predmet. Gč.

74. **Vprašanje:** Dne 21. maja 1934 je naša občina dobila nakazano občinsko trošarino za obseg vse nove občine, ne da bi nam bilo sporočeno, koliko odpade od te trošarine na posamezno bivšo občino, ki je spojena z našo? Kako naj sedaj to nakazilo knjižimo?

Odgovor: Trošarino, ki ste jo dobili meseca aprila 1934 za marec 1934, je treba knjižiti še v dnevnikove bivših občin, ki so spojene z vašo občino, trošarino, ki ste jo dobili meseca maja 1934 za april 1934, pa knjižite v celotnem znesku v blagajniški dnevnik nove občine, ki ga morate voditi od 1. aprila 1934 dalje in sicer le enega za celo novo občino za vse dohodke in izdatke, ki se nanašajo na proračunsko leto 1934/35. — Bivše občine so se dne 31. marca 1934 morale likvidirati tudi kot gospodarske edinice, ker se je s tem dnem prenehalo v občinah gospodarstvo po dvanajstlinah na podlagi proračuna za leto 1933. Gč.

75. **Vprašanje:** Naša občina ima nastavljeni 2 občinski babici — ena poročena z več otroki, mož je državni uslužbenec — druga kot pomožna babica je samica, vsaka pa z letno babiško nagrado Din 2000.—, ki se jima izplačuje v četrletnih rokih po Din 250.— in sicer po čl. 33 taksnega zakona brez takse na podstavi podpisanega seznamka, ne da bi se jima doslej bil odtegoval uslužbenski davek po čl. 96 zakona o neposrednih davkih, ker se uslužbenski davek po tem členu nanaša izrecno le na dohodke, ki se pojavljajo zdaj pa zdaj in ki niso določeni s stalno letno, mesečno, tedensko ali dnevno vsoto. — Ker je dohodek teh naših občinskih babic določen s stalno letno vsoto, smo tedaj mnenja, da bi ta babiška nagrada bila podvržena uslužbenskemu davku po čl. 95, vendar pa bi tudi po tem členu zaradi zakonskega odbitka po čl. 93 bila prosta uslužbenskega davka. — Prosimo pojasniti, ali je to naše stališče pravilno?

Odgovor: Vaše naziranje je pravilno. Davek bi bilo odmeriti po čl. 95. zakona o neposrednih davkih, vendar ni pobirati uslužbenskega davka, ker je nagrada nižja kot

Din 400.— mesečno, kolikor znaša davka prosti eksistenčni minimum.

Dr. K.

76. **Vprašanje.** Tukajšnja občina pobira občinsko takso na pse po Din 10.— od kosa. Pri pobiranju te takse pa nastajajo težkoče, ker se nekateri lastniki psov plačilo takse upirajo, češ da je njihov pes čuvaj, ki je kot tak takse prost. Prosimo, pojasnite, ali je ta ugovor v zakonitih predpisih osnovan.

Odgovor: Da in ne! Tarifna postavka 25. tarife, ki jo vsebuje uredba o pobiranju občinskih taks v območju bivše ljubljanske oblasti samouprave (in ta prihaja za vašo občino v poštev) se v tem oziru glasi: »Psi, ki so kot čuvaji za varstvo samotnih posestev neobhodno potrebni, so oproščeni občinske takse, najsijo privezani ali izpuščeni v ograjenih zaprtih prostorih.« — Iz tega lahko sami preudarite, kedaj so psi kot čuvaji prosti taks. Na vsak način pa bi bilo priporočljivo, da s sklepom občinskega odbora določite, katera posestva naj se smatrajo v vaši občini za samotna. Gč.

Razsodbe upravnega sodišča

Upravno sodišče v Celju je pod št. A 277/32/6 na tožbo A., učitelja v B., zoper odločbo kr. banske uprave Dravske banovine v Ljubljani z dne 14. oktobra 1932, št. števila 3546/2, glede plačila stanarine, brez javnega naroka, v smislu čl. 26. odstavek 1. zakona o državnem svetu in upravnih sodišč, **razsodilo tako-le:**

Osporavani upravni akt se razveljavi radi nedostatnega postopka. V kolikor za tožbo ne meri zgolj na razveljavitev osporavanega upravnega akta, se zavrne radi nedopustnosti.

Razlogi.

Sresko načelstvo v C. je z odlokom od 16. oktobra 1931, P. br. 706/89 odločilo, da je šolska občina C dolžna plačati po § 173 v zvezi s § 29 zakona o narodnih šolah učitelju A stanarino ter da od te obveznosti ne more šolske občine oprostiti dejstvo, da lahko ima po milosti rudniškega podjetja v B brezplačno stanovanje. Obenem je sresko načelstvo ugotovilo, da je učitelj A do 30. aprila 1931 stanoval v rudniškem stanovanju, ki je bilo brezplačno, a dne 1. maja 1931 se je izselil iz tega stanovanja in si najel novo stanovanje v C. Proti temu odloku se je krajevni šolski odbor pritožil na kr. bansko upravo Dravske banovine. Z rešitvijo od 14. oktobra 1932, št. No. 3546/2, je Dravska banska uprava izpremenila prvostopni odlok in odločila, da A nima pravice zahtevati od šolske občine stanarine, ker se je rudniško podjetje zavzelo dati učiteljem v B brezplačno stanovanje in je učitelj A prostovoljno brez potrebe izpraznil od podjetja mu dodeljeno stanovanje.

Zoper rešitev kr. banske uprave je dne 14. novembra 1932 in torej v odprtem roku vložil tožbo na upravno sodišče. V tej tožbi navaja tožitelj, da toženo upravno oblastvo v osporavani rešitvi ni pravilno uporabilo zakona o narodnih šolah, da je bil predhodni upravni postopek nedostaten, kajti

1. tožitelj je v glavnem radi tega izpraznil stanovanje od rudniškega podjetja mu dodeljeno da se ne bi disciplinski pregrešil, ako še nadalje prejema darila od oseb, ki niso po pogodbi vezana dajati stanovanje učitelju;

2. obveznost rudniškega podjetja podpirati šolsko občino z dajanjem stanovanj učiteljem nikakor ni dokazana, nego gre za prostovoljne dajatve in to tembolj, ker prejšnji koroški deželni šolski zakoni nimajo v mislih stanovanj učiteljev, nego le stanovanja šolskih vodij.

Tožitelj pa v svoji tožbi ni le osporaval zakonitost drugostopne rešitve kr. banske uprave, nego tudi predlagal, da upravno sodišče razsodi:

1. da mora šolska občina v C tožitelju plačati stanarino od 1. oktobra 1930 naprej z zamudnimi obrestmi vred, dalje od 1. aprila 1930 tudi kurivo;

2. da prejetje bonitet, ki jih je dalo rudarsko podjetje tožitelju v obliki brezplačnega stanovanja, ni kaznivo dejanje ne po § 384 kaz. zakonika in ne po § 188 zakona o uradnikih.

Pri presoji tožbe je upravno sodišče nastopno preudarjalo:

Po § 22 zakona o narodnih šolah mora upravna občina dati potrebno zemljišče za učiteljska stanovanja, šolska občina pa mora po § 23 tega zakona sezidati in vzdrževati šolska poslopja, v katerih morajo biti tudi stanovanja za učitelje in za slugo ter dajati kurivo za šolo, upravitelja in slugo, če stanujeta v šolskem posloplju. Po § 29. odstavek 1. mora imeti vsaka šola poleg upraviteljevega stanovanja toliko predpisanih stanovanj za učitelje, kolikor je posebnih oddelkov, kakor tudi stanovanje za enega slugo, a po 2. odstavku tega §-a sme v mestih in v trgih dajati občina namesto stanovanja stanarino. Po predpisih § 84 zakona o narodnih šolah imajo vsi državni učitelji narodnih šol pravico do stanovanja, ohraneno do stanarine po §§ 23 in 29 zakona in na kmetih tudi do kuriva (»pravo na stan, odnosno stanarino, po § 23 i § 29. ovog zakona, kao i na ogrev po selima«). Kjer na kmetih (u selima) šola še nima stanovanj za učitelje, mora po § 173, odst. 2. občina plačevati kot stanarino vsakemu učitelju po 150 Din na mesec. Stanarina po §§ 29 in 84 tega zakona gre v smislu § 174 učiteljem od 1. aprila 1930 in so

jo morale občine uprave takoj po razglasitvi zakona o narodnih šolah postaviti v ustrezne občinske proračune.

Po § 24 zakona o narodnih šolah morajo industrijska podjetja podpirati šolsko občino pri zidanju šolskih poslopij in učiteljskih stanovanj, če se ne udeležujejo sorazmerno z obsegom podjetja v tem kraju občinskih bremen ali če nimajo lastnih šolskih poslopij; o prispevku teh podjetij odloča občina upravno oblastvo.

V danem slučaju izvira iz upravnih spisov, da izza veljavnosti novega zakona o narodnih šolah iz leta 1929, lastnik premogovnika v B z odločbo občega upravnega oblastva ni bil primoran, da podpira šolsko občino z dajanjem stanovanj za učitelje. Nasprotno tudi, na ne ona, ne njeni predniki v lastništvu premogovnika niso s kakšno pogodbo ali z drugo listino vezani bili dajati učiteljem brezplačno stanovanje, nego so to le popolnoma prostovoljno na učiteljevo prošnjo in proti preklicu dajali.

Kr. banska uprava v svoji rešitvi trdi, da se je rudniško podjetje ob ustanovitvi šolske ekspoziture v B zavezalo, da dá učiteljem brezplačno stanovanje in premog. To bi se naj po upravnih spisih zgodilo že pred državnim prevratom, a se je arhiv krajevnega šolskega sveta v C ob prevratu in zlasti ob sovražnih vpadih v letu 1929 porazgubil. Trditev kr. banske uprave o obveznosti rudniškega podjetja torej nikakor ni dokazana. Vrhulega pa so prejšnji koroški deželni zakoni o osnovnih šolah predvidevali, da morajo tvorniška in druga večja obrtna podjetja prispevati polovico nepokritih stroškov za gradnjo in opremo novih šolskih prostorov, kadar se mora zbog porasika otrok tvorniških in obrtnih delavcev obstoječa javna ljudska šola v občini razširiti ali nova ustanoviti; dalje po teh zakonih učiteljem, ki niso šolski vodje, ni pripadala pravica do prostega stanovanja. Ako se torej trdi, da se je rudniško podjetje obvezalo, dajati učiteljem brezplačno stanovanje in kurivo, bi se moralo to točno dogati ter bi se eventualno morali po veljavnih predpisih o dopisovanju z inozemskimi oblastvi zaprositi pri pristojnem okrajnem glavarstvu odnosno pri deželni vladi za Koroško spisi, fičoči se obveznosti premogovnika do šolske uprave. Le potem, ako bi taka pravna obveza rudniškega podjetja obstojala, bi mogla šolska občina odrekati tožitelju izplačilo stanarine. Ako pa rudniško podjetje le prostovoljno, n. pr. zavoljo posebnih težkih življenjskih in učnih razmer v rudniških revirjih, daje učiteljem brezplačno stanovanje in kurivo, se šolska občina ne more na to sklicevati in je v takem slučaju dolžna plačati stanarino.

Iz tega izvira, da je ugotovitev činjenice o pravni obvezi rudniškega podjetja odločilna za presojo o obvezi šolske občine. Ker se omenjena činjenica ni ugotovila, je bil prehodni upravni postopek nedostaten in je moralo upravno sodišče osporavani upravni akt kr. banske uprave razveljaviti radi nedostatnega postopka.

2. Po čl. 24 in 34 zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih se tožba zoper odločbo upravnega oblastva ali zavrne (radi nedopustnosti, odnosno radi neosnovanosti) ali pa se tožbi ugodi s tem, da se razveljavi osporavana upravna odločba (radi nezakonitosti, odnosno radi nedostatnega postopka). Ako je treba zbog take razveljavitve upravne odločbe izdati nov upravni akt, ga izda pristojno upravno oblastvo v smislu pripomb v sodbi upravnega sodišča. Ni pa upravno sodišče pristojno, da sodi o stvareh, o katerih ni že upravno oblastvo poslednje dopustne stopnje odločalo. Iz tega razloga je moralo upravno sodišče zavrnuti tožiteljev predlog da naj upravno sodišče razsodi 1. da mora šolska občina v C tožitelju plačati stanarino od 1. oktobra 1930 dalje tožitelju v obliki brezplačnega stanovanja ni kaznivo dejanje ne po § 384 kazenskega zakonika in § 188 zakona o uradnikih.

Izdajatelj: Županska zveza v Ljubljani; njen predstavnik Valentin Babnik, St. Vid pri Ljubljani.

Za uredništvo odgovarja: dr. Riko Flux v Ljubljani. Tiska tiskarna Merkur v Ljubljani (predstavnik O. Mihalek)